

Tilskud Vand
J.nr. 2025 - 8379
Ref. LOPET
17. august 2026

Høringsnotat vedr. bekendtgørelser og vejledning til vandløbsrestaurering.

Følgende dokumenter har været i ekstern høring i perioden 8. juni til 6. juli 2026:

- Udkast til bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Udkast til bekendtgørelse om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Udkast til Vejledning om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Udkast til screeningafgørelse for miljøvurdering vedr. bekendtgørelse om national tilskudsordning til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Udkast til Vurdering af konsekvenser for klima, miljø og natur.

Der er inden for høringsfristen modtaget høringssvar fra følgende interessenter:

Thisted Kommune, Bæredygtigt Landbrug, Hedensted kommune, KL, Dansk Akvakultur Producentorganisation, Aarhus Kommune, Landbrug & Fødevarer og Tønder Kommune. Desuden har Erhvervsministeriet svaret, at de ikke har nogen bemærkninger til høringen.

Høringssvarene samt bemærkninger fra Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø fremgår i skemaet herunder.

Interessent	Høringssvar	Bemærkning fra Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø
Thisted Kommune	Det skal efter konkret vurdering, ved ansøgning om realisering, være muligt at søge (og få tilsagn) til enkeltindsatser i vandområder, uden at skulle søge på samtlige tilskudsberettigede indsatser i vandområdet. Det skal derfor være muligt at fravige Tilskudsbekendtgørelsens § 9 stk. 1. Vi har fx vådområde/lavbundsprojekter, som varetager restaureringen af vandløb i midten af vandområdet, hvor vandområdet er udpeget til genslyngning og mindre strækningsbaseret restaurering, samt fjernelse af rørlagte strækningen. De rørlagte strækninger ligger udenfor projektet ift. våd/lavbundsprojektet. -Det giver derfor ikke altid mening at skulle søge samtlige restaureringstiltag i et vandområde.	Kriteriet om at en ansøgnings vandområde skal omfatte alle fastlagte indsatser er fastsat, da det som udgangspunkt antages, at alle fastlagte indsatser skal gennemføres for at få målopfyldelse. Hvis en (del-) indsats allerede er gennemført fx vha. anden tilskudsordning, eller hvis indsatsen viser sig ikke at være nødvendig, søges indsatsen fritaget. Hvis indsatsen fritages, skal den ikke indgå i ansøgningen. Dvs. hvis delindsatser gennemføres vha. fx et lavbundsprojekt, vil indsatsen oftest kunne fritages for gennemførelse via bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Derved kan der allerede uden ændring af Tilskudsbekendtgørelsens § 9 stk. 1, udgå indsatser som er gennemført via andre projekter. En anmodning om fritagelse for gennemførelse af indsats kan dog først behandles, når det kan dokumenteres at indsatsen er gennemført, er under anlæggelse eller på anden måde er vurderet unødvendig. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
Thisted Kommune	I vejledningens afsnit om vurdering af ansøgning (side 12) er det angivet at rødde kun må plantes i "grupper". Hvad er definitionen på en gruppe?	Idet vandløb er linjeføringer, og at der kun må plantes neden for kronekanten vil gruppering betyde, at der skal plantes i afbrudte linjeføringer dvs. der skal plantes i "klynger". Kriteriet om at træer skal plantes i grupper, har været et kriterie siden 2016, og skyldes at der ønskes variation mellem lysåbne og beskyggede strækninger, hvilket der også er lagt vægt på både i "Virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb" (Virkemiddelkataloget) og "Vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter". Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
Bæredygtigt Landbrug	Tilskud til projekter (indsatser) til vandløbsrestaurering til målopfyldelse af de miljømål der er fastsat for overfladevand i	Vandløbsindsatser, som er omfattet af tilskudsordningerne og materialet, som har været i høring, er udelukkende indsatser, som er

	medfør af vandområdeplanerne bør alene gives på baggrund af projekter hvor tilsagnshaver forinden etablering af projekter har analyseret og erkendt alle parametre for et givent vandområdes samlede økologiske tilstand, herunder kemiske tilstand.	fastlagt i Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Indsatserne er bl.a. fastlagt på baggrund af eksisterende basisanalyse for vandområdernes økologiske tilstand. Tilskudsordningens virkemidler sigter primært mod at forbedre de fysiske forhold. Når de fysiske forhold er den primære årsag til manglende målopfyldelse på de biologiske parametre, giver det mening at gennemføre projekter uanset om der er ukendt tilstand på nogle af parametrene. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
Hedensted Kommune	Træplantning og krav om minimum 80 % rødæl: Hedensted Kommune anerkender det faglige udgangspunkt om anvendelse af rødæl ved træplantning langs vandløb. Rødæl vil i mange tilfælde være en velegnet art til skyggegivende beplantning langs vandløb. Kommunen anbefaler dog, at kravet om minimum 80 % rødæl formuleres som et udgangspunkt, der kan fraviges efter en konkret faglig vurdering. Der kan lokalt være naturmæssige, landskabelige, §3-mæssige, klimatilpasningsmæssige eller plantesundhedsmæssige forhold, som taler for en anden sammensætning af hjemmehørende, løvfældende arter. Kommunen foreslår derfor, at bestemmelsen formuleres således: “Ved træplantning skal minimum 80 % af træerne som udgangspunkt udgøre rødæl, medmindre konkrete lokale natur-, landskabs-, klimatilpasnings- eller plantesundhedsmæssige forhold tilsiger en anden sammensætning af hjemmehørende, løvfældende arter.”	Kriteriet om minimum 80 % rødæl justeres i henholdsvis kriteriebekendtgørelsen, tilskudsbekendtgørelsen (national ordning) samt vejledning, således at der tilføjes fravigelsesmulighed for kriteriet.

Hedensted Kommune	Referenceværdier og projekter over 1,5 gange referenceværdien: Hedensted Kommune anerkender behovet for vejledende referenceværdier som grundlag for en ensartet og omkostningseffektiv administration af vandløbsordningerne. Kommunen bemærker dog, at referenceværdierne i væsentlig grad er knyttet til indsatsstype og længde/opstrøms længde. Det kan i praksis indebære, at et langt vandområde med en forholdsvis høj referenceværdi kan opnå et væsentligt højere maksimalt tilskud end et kortere vandområde, selv om det kortere vandområde kan have stor biologisk eller vandløbssystemmæssig betydning. Kommunen finder det derfor væsentligt, at vejledningen tydeligt beskriver, hvordan projekter med stor miljømæssig effekt kan vurderes, hvis det ansøgte beløb overstiger 1,5 gange den vejledende referenceværdi. Det gælder særligt projekter, hvor en kortere eller afgrænset indsats er afgørende for målopfyldelse i et større vandløbssystem, skaber adgang til vigtige gyde- og opvækstområder eller afhjælper en central fysisk begrænsning i vandløbet. Kommunen anbefaler, at vejledningen præciserer, hvilken dokumentation der forventes for at begrunde "betydelig effekt", og hvordan styrelsen vil afveje projektets konkrete miljøeffekt over for referenceværdien. Det vil styrke gennemsigtigheden og give kommunerne et bedre grundlag for at vurdere, hvornår det er relevant at søge om tilskud over referenceværdien.	Styrelsen har angivet vejledende retningslinjer for vurderingen af betydelig effekt i vejledningen til både national vandløbsordning og EHFAF. Vurderingsparametrene for effekten ved at gennemføre vandløbsprojektet er meget brede, da hvert projekt er unikt. I vejledningerne til begge vandløbsordninger er der angivet vejledende retningslinjer for, hvad der vurderes at have betydelig effekt. Den økonomiske tilskudsgrænse på 1,5 x referenceværdien er dog den økonomisk højeste grænse, som sættes for langt de fleste projekter. Projekter som vurderes at have en betydelig effekt, og som dermed får mulighed for at overskride den økonomiske grænse på 1,5 x referenceværdien, er en undtagelse, og Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø finder ikke behov for at fastsætte afgrænsede kriterier for, hvornår et projekt kan vurderes at have en betydelig effekt, da dette beror på en konkret vurdering af det pågældende projekt. Pt. er der i ansøgningsskemaet taget højde for, at ansøger kan svare på og begrunde, hvorvidt projektet vurderes at have en betydelig effekt. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
KL	Generelle bemærkninger Set fra et kommunalt forvaltningsperspektiv vurderer vi, at det er uhensigtsmæssigt, at type 1, 2 og 3 vandløb ikke behandles i samme bekendtgørelse.	Det er politisk vedtaget at anvende EU's Hav, Fiskeri og Aquakultur Fond (EHFAF) til at medfinansiere gennemførelsen af vandplanernes fastlagte vandløbsindsatser. Det er desuden fra kommunerne efterspurgt, at dele af vandløbsindsatsen finansieres via en national ordning. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø finder, at fordelingen mellem national ordning (typologi 1) og EHFAF (typologi 2 og 3) er mest hensigtsmæssig, når begge ordninger skal eksistere på samme tid.

		Den nationale ordning administreres af Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, som derfor er ansvarlig for Bekendtgørelse om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering. EHFAF administreres af Miljøstyrelsen (tidligere Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) som derfor er ansvarlig for Bekendtgørelse om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering. Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø fortager en faglig vurdering og indstilling af projekterne og kriteriebekendtgørelsen omfatter derfor kun de faglige kriterier. Pga. ordningernes organisatoriske ophæng kan bekendtgørelserne ikke skrives sammen i én bekendtgørelse. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
KL	Vi bemærker, at referenceværdierne i bilag 1 i "Bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering" bør prisjusteres, så de afspejler 2026-niveau.	Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø anerkender bemærkningen, og der arbejdes på at opjustere referenceværdier for EHFAF. Kriteriebekendtgørelsen ændres, således at bilag 1 med referenceværdier fjernes. I stedet bliver referenceværdierne fremadrettet offentliggjort på styrelsens hjemmeside. Herved opnås en fleksibilitet, så styrelsen fremadrettet nemmere kan opdatere referenceværdierne.
KL	Herudover vurderer vi, at det er problematisk, at der i år har været en periode på omkring et halvt år, hvor der har været lukket for ansøgninger (bl.a. som følge af valg og regeringsforhandlinger). Der er aktuelt mange projekter, som afventer behandling.	Bemærkningen tages til efterretning. Åbningen af den nationale ordning er udskudt som følge af, at høringsperioden af ændringer til bekendtgørelser og vejledning har været udskudt pga. dannelse af ny regering. Dog bemærker Styrelsen for Grøn arealoplægning og Vandmiljø, at EHFAF-ordningen har været åben fra 2. februar indtil årets afsatte midler var opbrugt.

KL	Vi bemærker, at SGAV har indført mulighed for, at kommunerne kan igangsætte projekter for egen regning med henblik på senere godkendelse. Vi anerkender, at dette tiltag har til formål at fremme fremdriften i projekterne. Samtidig indebærer modellen, at kommunerne påtager sig en økonomisk risiko, og at entreprenører i visse tilfælde må afvente færdiggørelse. Det er derfor usikkert, i hvilket omfang kommunerne i praksis vil benytte sig af muligheden. Ordningen er velmenende, men kan stille kommunerne i en vanskelig position, da den indebærer en forventning om igangsætning uden sikkerhed for tilsagn.	Tilsvarende mulighed med at påbegynde projektet for egen regning og risiko forud for ansøgning har eksisteret siden 2023 i EHFAF-ordningen. For at undgå at den nationale ordning administreres mere restriktivt end EHFAF-ordningen indføres samme mulighed nu i den nationale ordning. Det er op til ansøger at beslutte, om muligheden for at påbegynde projektet forud for ansøgning og tilsagn skal benyttes. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at muligheden overvejende vil få et positivt udfald for ansøgere, bl.a. kan det give ansøger mulighed for at genansøge projekter, som er påbegyndt under et tidligere tilsagn, som efterfølgende er bortfaldet eller annulleret.
Dansk Akvakultur Producent organisation	DAPO finder det væsentligt at understrege, at danske dambrug og akvakulturanlæg allerede indgår i det faglige grundlag for vandområdeplanerne. Erhvervets udledninger er inkluderet i de belastningsopgørelser og miljøvurderinger, der ligger til grund for fastsættelsen af miljømål og vurderingen af mulighederne for at opnå god økologisk tilstand i de berørte vandområder. De miljømål, der er fastsat for vandløbene, er således ikke baseret på en forudsætning om ophør af eksisterende akvakulturproduktion, men på de faktiske belastninger og påvirkninger, som indgår i myndighedernes beregninger af vandløbenes økologiske tilstand og målopfyldelse. Restaureringsprojekter bør derfor baseres på konkrete faglige vurderinger af de tilbageværende påvirkninger og ikke på en generel antagelse om, at eksisterende akvakulturproduktion udgør en hindring for målopfyldelse. DAPO finder derfor, at restaureringsprojekter bør baseres på konkrete faglige vurderinger af de faktiske påvirkninger og miljøeffekter i det enkelte vandområde og ikke på en generel antagelse om, at ophør af eksisterende akvakulturproduktion er en forudsætning for målopfyldelse. DAPO noterer sig positivt, at bekendtgørelsen anerkender frivillige aftaler mellem kommuner og dambrugsejere i forbindelse med	Bemærkningen er taget til efterretning, men da den vurderes ikke af have direkte relevans i forhold til høringsmaterialet giver den ikke anledning til ændringer.

	projekter vedrørende fjernelse af fysiske spærringer ved dambrug. DAPO finder det afgørende, at sådanne projekter fortsat alene gennemføres på grundlag af frivillige aftaler mellem kommuner og dambrugsejere, og at dette princip fastholdes i administrationen af ordningen. Indgreb i eksisterende dambrugsanlæg og tilhørende vandrettigheder forudsætter lokal opbakning, frivillighed og en rimelig balance mellem miljømæssige hensyn og erhvervmæssige interesser. Samtidig finder vi det vigtigt, at der i forbindelse med vurderingen af projekter sikres en grundig afvejning af både de forventede miljømæssige gevinster og de samfundsøkonomiske konsekvenser. Mange danske akvakulturvirksomheder har gennem de seneste årtier foretaget betydelige investeringer i miljøforbedringer, vandrensning og recirkulering. Disse investeringer bidrager væsentligt til reduktion af miljøpåvirkningen og bør indgå i den samlede vurdering af konkrete restaureringsprojekter.	
Dansk Akvakultur Producent organisation	DAPO finder desuden anledning til at fremhæve, at projekter vedrørende fjernelse af spærringer og etablering af omløbsstryg bør baseres på konkrete hydrologiske og biologiske vurderinger af det enkelte vandløb. Standardiserede krav kan være hensigtsmæssige som udgangspunkt, men der bør fortsat være mulighed for fleksible løsninger, hvor lokale forhold tilsiger dette. Dette gælder særligt i vandløb, hvor der eksisterer tekniske anlæg, kulturhistoriske værdier eller erhvervmæssige aktiviteter, som kan blive påvirket af restaureringsindsatsen. Vi noterer os samtidig, at bekendtgørelsen giver mulighed for at fravige visse kriterier under hensyn til naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige og kulturhistoriske forhold samt væsentlig infrastruktur. Dansk Akvakultur anbefaler, at det i administrationen af ordningen tydeligt anerkendes, at eksisterende akvakulturanlæg og de tilhørende produktionsforudsætninger udgør et væsentligt erhvervmæssigt hensyn ved vurderingen af konkrete projekter.	Det er ansøger/projektejer som er ansvarlig for at projektere indsatsen herunder projektering af fjernelse af spærringer. I forbindelse med udarbejdelse af forundersøgelser eksisterer der allerede en række minimumskrav til indhold herunder fx undersøgelse af de tekniske anlæg i projektområdet. Tilskudsordningerne tilsigter allerede fleksible løsninger, som bl.a. baseres på konkrete hydrologiske og biologiske vurderinger. Kommunen som projektejer er myndighed og er ansvarlig for godkendelser i forbindelse med etableringsprojekter. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø vurderer at Akvakulturanlæg er omfattet af den generelle betegnelse ”Tekniske anlæg”, og at der ikke er behov for yderligere skærper.
Dansk Akvakultur	Endelig finder DAPO det vigtigt, at restaureringsprojekter fortsat baseres på dokumenterede miljøeffekter og omkostningseffektivitet.	Bemærkningen vurderes at være i overensstemmelse med grundlaget for vandløbsordningerne.

Producent organisation	Offentlige midler bør prioriteres til projekter, hvor der kan påvises en reel og målbar forbedring af vandløbenes økologiske tilstand, og hvor gevinsterne står i rimeligt forhold til de økonomiske og erhvervsmæssige konsekvenser. Dette gælder ikke mindst i tilfælde, hvor projekterne berører eksisterende akvakulturvirksomheder, der allerede opererer inden for de miljømæssige rammer, som ligger til grund for vandområdeplanernes målsætninger.	
Dansk Akvakultur Producent organisation	Dansk akvakultur spiller en positiv rolle som del af den grønne omstilling af fødevareproduktionen i Danmark i overensstemmelse med EU's og Danmarks målsætninger om en mere klima- og miljøeffektiv produktion. Som beskrevet i de strategiske retningslinjer for perioden 2021–2030 under den Europæiske Grønne Pagt og Farm to Fork-strategien er det vigtigt at fastholde og øge produktionen i akvakulturerhvervet.	Ikke relevant i forhold til høringsmateriale.
Aarhus Kommune	Teknik og Miljø finder det problematisk, at den maksimale timepris for anvendelse af konsulenter er ændret fra 1.200 kr. i 2025 til 1.500 kr. i 2026, svarende til en stigning på 25 %. Dette skal ses i sammenhæng med, at referenceværdierne for den nationale vandløbsordning blot er øget med 1,6 % som følge af den årlige indeksregulering. Teknik og Miljø oplever allerede nu, at det i mange tilfælde er vanskeligt at gennemføre vandløbsindsatserne omkostningseffektivt. Dette gælder især for kortere vandløbsstrækninger. Teknik og Miljø vurderer, at muligheden for en højere timepris til konsulenttydelser vil presse udgifterne til konsulenter i vejret, hvilket vil yderligere vanskeliggøre mulighederne for at gennemføre projekterne omkostningseffektivt indenfor de nuværende økonomiske rammer. Udfordringerne med at gennemføre vandløbsindsatserne omkostningseffektivt er ikke kun begrænset til anvendelsen af konsulenter. Teknik og Miljø op lever i stigende grad, at også	Der kan i tilskudsordningerne udelukkende udbetales tilskud til dokumenterede faktiske tilskudsberettigede udgifter. Det anerkendes, at der for enkelte konsulentopgaver kan være en meget høj timepris, og at timepriserne er steget siden begrænsningen på 1.200 kr./t. blev fastsat. Ændringen af den maksimal tilladte timepris for konsulenter, vurderes ikke at medføre, at projektpriiserne generelt stiger med 25 %. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø vurderer derimod, at der med det eksisterende grundlag (begrænsning på 1.200 kr.) fremadrettet vil være projekter som får afslag. Disse potentielle afslag forhindres ved at hæve den maksimale timepris til 1.500 kr./t. Referencepriser på den nationale ordning indeksreguleres årligt og følger generel pris- og lønindeks. I 2024 steg referencepriserne 4,4 %, i 2025 3,0 % og i 2026 1,6 %. Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø anerkender, at der er behov for regulering af referencepriser for EHFAF-ordningen, og der arbejdes på at opjustere referencepriserne. Kriteriebekendtgørelsen ændres, således at bilag 1 med referenceværdier fjernes. I stedet bliver referenceværdierne fremadrettet offentliggjort på styrelsens

	anlægsudgifterne til projekterne overstiger de omkostningseffektive rammer. Teknik og Miljø opfordrer derfor samlet set til, at indsatsernes økonomiske rammer justeres, så det i højere grad er muligt at realisere projekterne indenfor rammerne af omkostningseffektivitet.	hjemmeside. Herved opnås en fleksibilitet, så styrelsen fremadrettet nemmere kan opdatere referenceværdierne.
Landbrug & Fødevarer	Vurdering af konsekvenser for klima, miljø og natur vedrørende vandløbsrestaurering. Landbrug & Fødevarer noterer sig, at konsekvensvurderingen lægger til grund, at omlægning af vandløbsstrækninger i forbindelse med genåbning af rør, genslyngning og fjernelse af spærring kan nedsætte vandføringshastigheden, og at risikoen for stuvninger kan reduceres. Det noteres ligeledes, at de klimamæssige negative konsekvenser er angivet som "Ingen", og at de miljø- og naturmæssige konsekvenser beskrives som direkte, væsentlige og positive med forventning om, at vandområders status vil gå fra ikke-målopfyldelse til målopfyldelse. Det anerkendes, at ordningen med dette udgangspunkt sigter mod at bidrage til miljømålopfyldelse i konkrete vandområder. Det er imidlertid Landbrug & Fødevarers vurdering, at konsekvensvurderingen i sin nuværende form er meget summarisk og kategorisk. Når negative klimamæssige konsekvenser og negative miljø- og naturmæssige konsekvenser begge angives som "Ingen", uden at vurderingens forudsætninger eller afgrænsninger er nærmere beskrevet, giver det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse et for unuanceret billede af et regelsæt, som i de øvrige dokumenter er præget af en betydelig detaljeringsgrad. Det samlede høringsmateriale opererer således med referenceværdier, prioriteringskriterier, afgrænsning af støtteberettigede indsatser og konkrete projektkrav, hvilket tilsiger, at konsekvensvurderingen med fordel kunne være mere forklarende og tydelig om sit grundlag.	Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø er enig i, at konsekvensvurderingen for klima, miljø og natur er kortfattet. Styrelsen har udarbejdet vurderingen ud fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vejledning om vurdering af konsekvenser for klima, miljø og natur. Det følger af vejledningen, at det skal vurderes, om bekendtgørelsen har væsentlige konsekvenser for klima, miljø og natur. Vejledningen indeholder en beskrivelse af, hvornår konsekvenserne for klima, miljø og natur anses for væsentlige. Der er tale om en overordnet vurdering på tværs af flere tusind vandområder omfattet af indsatsbekendtgørelsen, hvor udgangspunktet er sammenligning mellem vandområdernes nuværende tilstand (ikke-målopfyldelse) og målopfyldelse. Styrelsen afklarer, hvorvidt der fremadrettet er behov for at ændre på formen af konsekvensvurderingen.

	Landbrug & Fødevarer finder det på den baggrund hensigtsmæssigt, at konsekvensvurderingen suppleres med en tydeligere forklaring af, hvordan styrelsen er nået frem til konklusionen om fravær af negative konsekvenser. Det bør efter Landbrug & Fødevarers opfattelse fremgå mere klart, om vurderingen alene vedrører ordningens tilsigtede overordnede miljøeffekt, eller om den også omfatter de forvaltningsmæssige og praktiske konsekvenser, som følger af ordningens konkrete afgrænsninger og projektkrav. En sådan præcisering vil styrke sammenhængen mellem det rammesættende dokument og de øvrige dele af høringsmaterialet.	
Landbrug & Fødevarer	Vi vil i tillæg påpege vigtigheden af, at der i bekendtgørelsen til ordningen og i tilhørende vejledning indtænkes samspillet med omlægningsordningerne og arbejdet i de lokale treparter, så ordningerne i videst mulige omfang arbejder sammen og der ikke skabes unødige barrierer.	Styrelsen er meget opmærksom på samspillet mellem ordninger og potentielle barrierer, og arbejder løbende på så vidt muligt at mindske barrierer mellem ordningerne.
Landbrug & Fødevarer	Landbrug & Fødevarer noterer sig indledningsvis, at de foreliggende ordninger er rettet mod kommunale projekter, og at det alene er kommuner, der kan søge om tilskud efter både den nationale ordning og den tilhørende vejledning. Høringsmaterialet viser imidlertid samtidig, at gennemførelsen af projekterne i praksis kan berøre private lodsejere, selv om disse ikke er direkte målgruppe for ordningen. Landbrug & Fødevarer finder det derfor positivt, at høringsmaterialet flere steder forudsætter, at de praktiske og retlige forhold ved projektgennemførelsen skal være belyst allerede tidligt i forløbet. Det fremgår således af både vejledningen og kriteriebekendtgørelsen, at en forundersøgelse skal indeholde en oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, samt en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser. Vejledningen går videre og kræver, at forundersøgelsen redegør for berørte lodsejere og deres holdning til projektet, beskriver eventuelle afværgeforanstaltninger samt giver	Det er kommunen, som ansøger/projektejer, der er ansvarlig for at projektere indsatsen herunder projektering af fjernelse af spærringer. Når et projekt kan begyndes for egen regning og risiko, betyder det ikke, at projekteringen skal være mindre grundig. Tilsvarende mulighed med at påbegynde projektet for egen regning og risiko forud for ansøgning har eksisteret siden 2023 i EHFAF-ordningen. For at ensrette de to ordninger indføres muligheden derfor også i den nationale ordning. Det er op til ansøger at vurdere, om der er en fordel i at påbegynde projektet forud for ansøgning og tilsagn. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at muligheden overvejende vil få et positivt udfald for ansøgere, bl.a. kan det give ansøger mulighed for at genansøge projekter, som er påbegyndt under et tidligere tilsagn, som efterfølgende er bortfaldet eller annulleret.

en oversigt over tekniske anlæg i projektområdet og om disse påvirkes. Efter Landbrug & Fødevarers opfattelse er dette væsentlige elementer, fordi de understøtter, at lodsejerforhold, tekniske bindinger og øvrige konsekvenser identificeres på et tidligt tidspunkt i projektudviklingen. Det er samtidig positivt, at vejledningen beskriver en særskilt mulighed for tilskud til erstatning for tab i forbindelse med vandløbsrestaurering, hvis der kan dokumenteres et tab for lodsejer ved realisering af et projekt. Høringsmaterialet anerkender dermed, at kommunale vandløbsprojekter kan medføre konkrete økonomiske konsekvenser for private lodsejere, og at sådanne tab kan kræve en særskilt håndtering ved siden af hovedprojektet. Dette er efter Landbrug & Fødevarers opfattelse et vigtigt udgangspunkt for ordningens legitimitet og praktiske gennemførlighed. Landbrug & Fødevarer finder dog, at høringsmaterialet med fordel kan præciseres yderligere på dette punkt. Når det samtidig fremgår af den nationale bekendtgørelse og vejledningen, at projekter og projektændringer kan påbegyndes for egen regning og risiko forud for ansøgningstidspunktet eller forud for godkendelse af ændringer, bør det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse fremgå tydeligere, hvordan dette spiller sammen med hensynet til berørte private lodsejere, behovet for myndighedstilladelser og afklaringen af eventuelle erstatningsspørgsmål. Det bør med andre ord beskrives klarere, hvordan den tidlige projektopstart administrativt afgrænses i forhold til forhold, som endnu ikke er fuldt afklaret over for private berørte parter. På den baggrund anbefaler Landbrug & Fødevarer samlet set, at høringsmaterialet suppleres med en tydeligere og mere samlet beskrivelse af, hvordan private lodsejere forventes inddraget i	I forbindelse med udarbejdelse af forundersøgelser eksisterer der allerede en række minimumskrav til indhold herunder fx undersøgelse af de tekniske anlæg og lodsejerholdninger. Vejledningen og bekendtgørelsen beskriver krav og regler for at modtage tilskud til vandløbsrestaurering. Alle projekter projekteres individuelt, og listen over, hvad der skal tages højde for, er derfor ikke udtømmende. Kommunen er ansvarlig for, at projektet gennemføres, herunder den nødvendige og rettidige lodsejerinddragelse, samt at der indhentes korrekte myndighedstilladelser.
---	---

	projektforløbet, hvornår væsentlige lodsejerforhold bør være afklaret, og hvordan samspillet mellem projektgennemførelse, myndighedstilladelser, tekniske bindinger og erstatning for dokumenterede tab håndteres i praksis. En sådan præcisering vil efter Landbrug & Fødevarers opfattelse styrke gennemsigtigheden i ordningen og mindske risikoen for usikkerhed i de situationer, hvor kommunale projekter får betydning for private lodsejere.	
Tønder kommune	I alle tre dokumenter er der indføjet krav til at sandfangets størrelse skal tilpasses vandløbets maksimale vandføring. Tønder Kommune anbefaler, at kravet blødes op eller slettet af følgende grunde: • I mange vandløb måles vandføringen kun lejlighedsvis og datagrundlaget mangler derfor. • Flere af vores vandløb har meget store fluktuationer i vandføring og ret store pulsmålinger. Derved kommer sandfang, der tager udgangspunkt i den maksimale vandføring, til at blive så store, at der opstår risiko for, at der sedimenterer uønsket organisk materiale og ikke kun sand. Tønder kommune finder, at tidligere praksis har fungeret udmærket, idet sandfang kan tilpasses vandløbets sandførende egenskaber. Derved sikres det, at tømningsfrekvensen kan indpasses i en årlig cyklus og at det undgås, at vandet bliver så dovent, at det organiske materiale bundfældes.	Der er ikke ændret ved krav om sandfangs størrelse. Krav vedr. sandfang er uændret siden 2016. Virkemidlet ”Etablering af sandfang” er desuden beskrevet Vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter: <i>”Sandfangets størrelse bør tilpasses den karakteristiske maksimalvandføring”.</i>